

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N.Y. 11213
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

תרגום חפשי

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תש"מ
שנה השביעית, שבת להשם
ברוקלין, נ.י.

אל כל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

בימים אלה, ימי ההכנה המוגברת והמלאה לראש-השנה –

והרי ראש-השנה הוא לא רק יום התחלת השנה כי אם גם יום "ראש" השנה, המשפיע על כל השנה, מרשית השנה ועד אחרית שנה, ואשר, בהתאם לכלל ש"המעשה הוא העיקר", ממנו לומדים ביחס למעשה בפועל בחיי יום יום –

כדאי ורצוי להתעכב, קצת בהרחבת יתר, על אחת הנקודות שכבר הוזכרו בקצרה במכתב הקודם, בהקשר לכך שהשנה החדשה היא שנת "הקהל" בהתאם למצוה הכללית, בזמן שבית-המקדש הי' קיים, שהקהילו את כל בני ישראל, האנשים והנשים והטף, כקהל אחד, כדי לזרז את בני ישראל במצוות ולחזקם באמונה וביהדות וכו', כמוסבר במכתב האמור.

★ ★ ★

ענינו של "קהל אחד" הוא, שנוסף לכך שיש כאן אסיפה וכינוס של מספר יחידים שונים ונפרדים, המתאספים לשם מטרה מסוימת, על-מנת להגיע בכחות משותפים ליעד מסוים, שכן כך אפשר להשיג הרבה יותר מן הסיכום הכללי של ההישגים שישנם כשכל אחד מהם מנצל את אפשרויותיו באופן נפרד – וכפי שרואים במוחש שאדם מסוגל להרים ולשאת משא גדול בהרבה כשאחר מסייע לו בהרמה –

הרי נוסף לכך נוצר כאן עתה דבר עיקרי: מציאות חדשה, "קהל", המסוגל לעשות ולהשיג דברים שהיחידים – כיחידים – אין להם כל שייכות אליהם. ידועה הדוגמא לכך, שכאשר היה צורך לעשות משכן לשכינה האלקית, "ושכנתי בתוכם", הי' צורך בשלשה עשר (חמשה-עשר) חומרים שונים, זהב וכסף וגו', ובהשתתפותם הפעילה של אנשים ונשים, וכדברי חז"ל – גם קטנים, ולאחר מכן "חכמי-לב", ובצלאל ואהליאב, ומשה רבנו על גביהם, ורק על ידי כולם יחד היה אפשר לעשות, להרכיב ולהקים את המשכן, "ועשו לי מקדש", וזה הביא לידי "ושכנתי בתוכם", ולידי "ושכנתי בתוך כל אחד ואחד".

כך גם ב"מקדש מעט", בבית-כנסת: כאשר מתאספים עשרה יהודים לתפלה, נוצרת מציאות חדשה, "ציבור", שאז הקב"ה אומר: "ונקדשתי בתוך בני ישראל" – אומרים אז קדיש, ברכו, קדושה וכו' – וחל שינוי בכל אחד מן הציבור, שכן הוא הופך אז להיות חלק מעדה קדושה.

וכך גם ביחס ל"הקהל": היה צריך להיות "בבוא כל ישראל גו'", ואז "תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל", באופן של "הקהל את העם, האנשים והנשים והטף". מעמד ה"הקהל" עשה את כולם לקהל אחד ששמע את התורה "כאילו מפי הגבורה שומעה" – "כיום שניתנה בו בסיני", שאז הי' "ויחן שם ישראל נגד ההר", "כאיש אחד בלב אחד".

★ ★ ★

כאמור במכתב הקודם, הרי למרות שמצוות "הקהל", במשמעותה המעשית והפשטה, קשורה בבית-המקדש, הרי היא בכל זאת אקטואלית מבחינה רוחנית בכל מקום ובכל זמן. במיוחד הדבר מודגש מדי שנה בתקופה הנוכחית, כאשר בשבת שלפני ראש-השנה קוראים תמיד את פרשת "אתם נצבים היום כולכם גו' ראשיכם שבטיכם גו' עד שואב מימך".

כאשר בנוסף על כך שבני ישראל נצבים יחד – מן הגדולים שבהם ("ראשיכם") עד לפשוט שבפשוטים ("שואב מימך") – ומתקשרים עם הקב"ה בברית נצחית ("לעברך בברית ה' אלקיך") – הרי אין זה רק כיחידים בודדים, כי אם באופן של "כולכם" – "לאחדים כאחד", ומ"אחדים" נעשה "אחד". נוצרת כאן על-ידי כך מציאות חדשה בכל אחד מעשרת הסוגים המרכיבים את כל העם (כפי שהם מנויים בכתוב): כל אחד מהם נעשה חלק מ"קומה שלימה", מכל עם ישראל כולו, חדור ומאוחד ברעיון אחד ואחיד – להכתיר את הקב"ה, ובשאיפה פנימית אחידה וזהה שהקב"ה יקבל את ההכתרה ויתגלה כ"מלך ישראל" ועל-ידי כך כ"מלך על כל הארץ".

★ ★ ★

כל האמור שייך לראש-השנה של כל שנה. השנה מיתוווספת הדגשת יתר בדבר, משום שזה ראש-השנה של שנת "הקהל", כשהתאחדות כל בני ישראל כ"קהל אחד" מודגשת באופן מיוחד, כמוסבר לעיל: והדבר בא לאחר ההכנה של שנת השמיטה, "שבת לה'", כאשר במשך כל השנה עמדו כולם בהלך-רוח של אחדות, דבר שהתבטא באופן מעשי ומרשים: כל בעל שדה וחרם (שאז, בזמן בית-המקדש, היתה זו הפרנסה העיקרית של העם – "איש תחת גפנו ותחת תאנתו") ויתר על נחלתו הפרטית ומסרה ברשותו של בעל-הבית האמיתי, שכל הארץ שלו, "כי לי הארץ", ומפקיר את שדותיו וחרמיו לפני כל ישראל במדה שוה. לפיכך מהווה שנת השמיטה הכנה מתאימה ל"הקהל", ושתיהן יחד מניחות את היסוד לכל הענינים שיש לעשות בחיי יום-יום במשך כל השנים הבאות.

כדוגמא מעשית, אחת לפחות, של מעשה בפועל: כשיהודים ספורים חיים במקום מסוים הרי נוסף על כך שצריך להיות, כפשוטו, אצל כל אחד מהם, לימוד תורה וקיום מצוות בהידור – עליהם להיות מיד ל"קהל", וליצור "יהדות של קהל": חייבים לקום מוסדות חינוך של תורה, חייב להיות להם מנהיג של תורה (רב), מזון של תורה (שוחט), ומובן מאליו – חיי משפחה של תורה (מקוה טהרה) וכו'.

ויהי רצון, שבבואנו מקריאת התורה של שבת-סליחות – "אתם נצבים היום כולכם" – "הקהל את העם, האנשים והנשים והטף", כל אחד ואחת יקח את הנקודות האמורות, באופן שתבואנה לידי מעשה בפועל בכל יום ובכל ימי השנה, והקב"ה, שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים, יברך את כל עמנו ישראל, ואת כל אחד ואחת בפרט, באפשרות לקיים את מצות שמירתה והקהל, לא רק ברוחניות כי אם גם כפשוטם ממש, בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, כאשר "קהל גדול ישובו הנה" אל בית-המקדש שיבנה במקומו, וכל זה במהרה בימינו ממש,

ושיקויים כבר עתה, עוד בזמן הגלות: "ואנחנו עמך וצאן מרעיתך, נודה לך לעולם, לדור ודור נספר תהלתך".

בכבוד ובברכה כפולה
לכתיבה וחתומה טובה
לשנה טובה ומתוקה
ולהצלחה בכל האמור
ברוחניות ובגשמיות
גם יחד

מנחם שניאורסאהן

"איש . . . תאנתו": מ"א ה, ה, וכן לעת"ל – מיכה ד, ד.

ויתר על נחלתו הפרטית ומסרה ברשותו של בעל הבית האמיתי: ראה חינוך מצוה שכח: שיראה ממעשה האדם בכל ענין שנה זו (דשמיטה) כאילו אין דבר מיוחד ברשותו רק שהכל ברשות אדון הכל. וראה שם מצוה פד.

ומסרה ברשותו של בעל-הבית האמיתי: ראה תורת ה"מ עה"פ (בהר כה, כ) וכי תאמרו מה נאכל (או"ח לה"מ – הוצאת קה"ת – מב, ג ואילך).

"כי לי הארץ": לי הכתוב (בהר שם, כג) בנוגע ליוכל.

שומע . . . ברחמים: סיום וחיתום ברכת שופרות. וראה טור או"ח סתקפ"א (מירושלמי ר"ה פ"א ה"ג). וראה אגה"ת רפ"א (ק, רע"א).

"קהל גדול ישובו הנה": ירמ" לא, ז.

בית-המקדש שיבנה במקומו: רמב"ם ה"ל מלכים ספ"א.

"ואנחנו . . . תהלתך": תהלים עט, יג.

מעשרת הסוגים: לקו"ת כאן (מזוהר ח"ב פב, א. – וראה פרש"י).

מ"קומה שלימה": לקו"ת שם. להכתיר את הקב"ה: ר"ה טז, א. לד, ב. וזהו תוכן ענין ר"ה, כדמוכח מהבקשה בכל תפלות ר"ה (משא"כ זכרונות ושופרות) מלוך על העולם, והחתמה (וכן בקידוש) מלך על כל הארץ. ובפרש"י (במחזור וויטרי) דאומרים המלך הקדוש (גם בערבית) לפי שאמר הקב"ה תמליכוני עליכם ברה"כ דכתיב אני ה"א וסמך לי בחודש הז'. ולכן גם תק"ש, שהיא מצות היום (ר"ה כו, ב), "הענין הראשון" שבזה הוא ש"אנו ממליכין עלינו את הבורא" (רס"ג – הובא באבודרהם בטעמי התקיעות). ובפע"ח וסידור האריז"ל ובכ"מ, שכל עשייתו הוא בנין המלכות. וראה המשך תרס"ו בתחלתו. סה"מ תש"ג בתחלתו.

"מלך ישראל" ועי"כ . . . מלך על כל הארץ: ראה ד"ה חייב אדם לברך תרל"ח ספ"ט, פ"ג. ובכ"מ.

"הקהל" . . . לאחר ההכנה של שנת השמיטה . . . עמדו כולם בהלך-רוח של אחדות: ראה כלי יקר עה"פ וילך שם, יב.

חדשה, "ציבור": ראה צפע"נ כללים ע' צבור. וש"נ. וראה לקו"ש ח"ח ע' 112-113 ס"י.

"ונקדשתי בתוך בני ישראל" . . . קדיש, ברכו, קדושה וכו': אמור כב, לב. ברכות כא, ב. ירושלמי שם פ"ז ה"ג (ועיין בהשינוי מהבבלי). ובזח"ג (צג, א) מונה זה (אמירת קדושה) במנין מ"ע. וכן הוא בשער הקדושה להרח"ו ח"א שער ד. וראה סה"מ להצ"צ מצות אמירת קדושה. וראה לקו"ש ח"כ ס"ע 212 ואילך. וש"נ.

"בבוא . . . תקרא . . . כל ישראל": וילך שם. יא.

"כאילו . . . שומעה" – "כיום . . . בסיני": רמב"ם ה"ל חגיגה פ"ג ה"ו.

"ויחן . . . אחד": יתרו יט, ב ובפרש"י (ממכילתא. ת"י).

בשבת שלפני ראש-השנה קוראים . . . נצבים: לקו"ת ר"פ נצבים. וראה תוספות – מגילה לא, סע"ב. וטו"ע או"ח סתכ"ח ס"ד. וראה כש"ט הוספות אות לא. וש"נ.

"אתם נצבים . . . מימך" . . . ("לעברך . . . אלקיר"): נצבים כט, ט"א.

"לאחדים כאחד": לקו"ת שם. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1141 ואילך.

שאדם מסוגל להרים ולשאת משא גדול בהרבה כשאחר מסייע לו: ראה סוטה לד, א ובפרש"י (הובא גם בפרש"י עה"פ שלח יג, כג).

הדוגמא לכך: ראה ג"כ לקו"ש ח"ו ע' 217 ואילך.

"ושכנתי בתוכם": תרומה כה, ח.

בשלשה-עשר: שהש"ר פ"ד, יג. זח"ב קמח, א. תנחומא תרומה ה. פרש"י ר"פ תרומה.

(חמשה-עשר): בחיי וכלי יקר עה"פ שם, ג. וראה זח"ב קלה, א.

וכדברי חז"ל: אדר"נ פי"א. אוה"ח ר"פ תרומה ור"פ ויקהל. וראה צפע"נ עה"ת ר"פ ויקהל.

ורק על-ידי כולם יחד היה אפשר לעשות . . . המשכן: ולהעיר שע"י שבני" במצב ד"כולנו כאחד" עי"ז בא ברכנו אבינו (ראה תניא פ' לב) והרי ברכה עיקרית ה"ה ושכנתי בתוכם. וראה ד"ה החלצו תרנ"ט.

ועשו לי מקדש: תרומה שם, ח.

בתוך כל אחד ואחד: ראה של"ה סט, א. ועוד. וראה סה"מ ה'תש"ח ע' 132 ואילך.

"מקדש מעט" . . . בבית-כנסת: מגילה כט, א.

עשרה יהודים . . . מציאות

ימי הסליחות: ה' דוד יודע שעתידי ביהמ"ק להיות חרב והקרבות יהיו בטלים כו' והי' דוד מצטער על ישראל כמה יהי' כפרה לעונותיהם ואמר הקב"ה לדוד כו' יעמדו לפני יחד באגודה אחת ויתורו כו' ויאמרו לפני סדר סליחה ואני אענה אותם (תדא"ז ספכ"ג).

ימי הסליחות . . . ימי ההכנה . . . לראש-השנה: פעולת ימים אלה לאחר העבודה בימי אלול הקודמים – ראה תורת הבעש"ט (כש"ט – הוצאת קה"ת – הוספות אות יג. וש"נ).

שנה השביעית, שבת להשם: בהר כה, ד.

ראש-השנה . . . לא רק . . . התחלת . . . כי אם גם . . . ראש השנה: ראה לקו"ת תבוא מא, ג. נצבים מז, א. ר"ה נח, א. עט"ר בתחלתו. ובכ"מ.

מרשית . . . שנה: עקב יא, יב. מרשית (חסר א' כתיב) אותיות מתשרי (בעה"ט עה"פ. וראה אוה"ת סוכות ע' א'תשנ).

ש"המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז.

במכתב הקודם: דערב ש"ק ח"י אלול. ראה שם בארוכה.

האנשים והנשים והטף: וילך לא, יב. וראה לקוטי לוי"צ אגרות ע' רמה ואילך.